

تأثیر پایدار: داشته‌ها و نداشته‌های بازار نشر

کودک

زینب صفوی

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهرا

safavi2009@gmail.com

Archive of SID

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی کتاب‌های داستانی (تألیف، ترجمه، و شعر) برگزیده شورای کتاب کودک از سال 1342 تا 1392 از نظر وجود یا فقدان این آثار در بازار نشر است. پژوهش حاضر از نوع وصفی است. برای انجام دادن این پژوهش، از طریق وب‌سایت خانه کتاب و کتابخانه ملی ایران و نیز با مراجعه حضوری و مشاهده تک‌تک کتاب‌های مورد بررسی (124 داستان تألیف‌شده، 140 داستان ترجمه‌شده، و 34 کتاب شعر) آثار مذکور از نظر اولین و آخرین سال انتشار و نیز نوبت چاپ بررسی شد. با فرض احتمال وجود کتاب‌های دهه 1380 و 1390 در بازار نشر و نیز از طریق تماس تصادفی با ناشران، 86 کتاب داستان تألیفی، 115 کتاب داستان ترجمه‌شده، و 19 اثر مربوط به دهه 1380 و 1390 در بازار نشر موجود است. در جمع‌بندی کلی، می‌توان گفت شرط معرفی شاهکارهای ادبی به نسل امروز حضور آن‌ها در بازار نشر است. بنابراین، ضرورت تجدید چاپ و انتشار مجدد آثار فاخر و ماندگار ادبیات کودک امری ضروری در ادبیات کودک‌ان و نوجوانان است.

لازم به ذکر است که مقاله حاضر در اولین همایش ملی کتاب و نشر با موضوع سیاست‌گذاری فرهنگی در صنعت نشر کتاب که با حمایت مادی و معنوی انتشارات سوره مهر در آبان ماه سال 94 برگزار گردید، ارائه شده و برای اولین بار در شماره‌های نوزدهم و بیستم فصلنامه کتاب مهر منتشر می‌گردد.

کلیدواژگان: کتاب‌خوانی، کتاب کودک، نشر کودک.

مقدمه

ادبیات کودک و تأثیر آن در رشد و پرورش خلاقیت کودکان از دیرباز مورد تأکید و توجه فعالان این حوزه بوده است. هدف از ادبیات کودک ساختن انسان و جامعه است. بنابراین، ادبیات، با تکیه بر گذشته، آینده‌نگر است و نقش بزرگی بر عهده دارد (حجازی، 1381: 18). ادبیات کودکان اصطلاحی است ترکیبی که در یک وجه آن مخاطب و در وجه دیگر جوهر ادبی قرار دارد. پس آثاری که ادبیات کودک خوانده می‌شود باید هر دو مؤلفه را دارا باشد. در این گونه آثار فقط انتقال اطلاعات مستند، صحیح، و دقیق معیار ارزش نیست، بلکه انتخاب درون‌مایه و چگونگی طرح و استفاده خلاقانه از اطلاعات است که این آثار را در زمره آثار ادبی قرار می‌دهد (قزل‌ایاغ، 1388: 48 - 50). محتوای مناسب ارزش‌ها و نگرش‌های مطلوب را در کودکان تشویق می‌کند (آتیا¹، 2010: 14). همیشه نخواندن را نباید ناشی از عدم علاقه دانست؛ محتوای آثاری که در اختیار خوانندگان قرار می‌گیرد در ایجاد علاقه‌مندی بسیار مؤثر است. نخواندن گاه اعتراضی است به محتوای آثار و کیفیت نازل آن‌ها (قزل‌ایاغ، 1388: 25). بسیاری از منتقدان بر مفهوم «کودک» قبل از هرگونه تلاش برای تعریف ادبیات کودکان تمرکز کرده‌اند (وزکوئز عامر²، 2011: 17). نباید آثار ویژه کودکان را به واسطه درک اندک آن‌ها از جهان پیرامون دست کم گرفت و هر اثر ناپخته و سطحی را به کودک خوراند. بنابراین، توجه به درون‌مایه و محتوا و تلاش در جهت شناسایی آثار برجسته به کودکان امری اجتناب‌پذیر است. از نظر بسیاری از والدین، دوران کودکی باید صرف مطالعه مواردی شود که دارای ارزش ادبی‌اند؛ مواردی از قبیل داستان‌های کلاسیک، کتاب‌هایی که برنده جایزه شده یا آثاری که به دقت نقد و بررسی شده‌اند (یغمایی و خندان، 1383: 99). ادبیات اصیل کودکان باید از شبه‌ادبیات تفکیک شود. آثار شبه‌ادبی اغلب بی‌هویت و

مشکوک‌اند، نام‌ها اغلب مستعارند، و کتاب‌شناسنامه ندارد که آیا ترجمه است یا تألیف. راه مبارزه درست و اصولی با شبه‌ادبیات قلع و قمع آن‌ها نیست، بلکه هموار کردن راه است برای ادبیات اصیل؛ زیرا رشد آثار ادبی برجسته سبب تغییر ذائقه هنری خوانندگان می‌شود و خود به خود سبب افول شبه‌ادبیات خواهد شد. (فزلی‌ایغ، 1388: 54)

شورای کتاب کودک، که با هدف کمک به شکل‌گیری ادبیات کودکان اصیل و غنی بنیان گذاشته شد، بهترین آثار منتشرشده کودکان را طی دوره‌ای پنجاه‌ساله (1342 - 1392) معرفی کرده است. بدیهی است تعداد زیادی از این آثار تجدید چاپ نمی‌شود و دسترسی کودکان امروز به آن‌ها مقدور نیست. صرف‌نظر از تولید آثار ادبی غنی برای کودکان، باید دسترسی به این آثار نیز ممکن باشد. تجدید چاپ ارتباطی مستمر با ادبیات کودکان دارد. برخی از قصه‌ها و افسانه‌هایی که روزگاری کودکان این سرزمین را به دنیای تخیل می‌برد امروزه نایاب و کمیاب‌اند و به‌سختی در بازار نشر یافت می‌شوند. حال آنکه تأثیر پایدار این آثار در گذر نسل‌ها فقط از طریق تداوم انتشار میسر می‌شود.

این مطالعه بر آن است تا از میان 493 اثر فاخر و کیفی منتخب شورای کتاب کودک، در موضوعات مختلف، به بررسی آثاری پردازد که هم‌اکنون در بازار نشر موجود است. در پژوهش حاضر فقط کتاب‌های داستانی تألیف و ترجمه‌شده و شعر بررسی می‌شود. در واقع، این پژوهش در پی آن است تا معین کند چه تعداد از آثار ادبی (داستان و شعر) توصیه‌شده توسط شورای کتاب کودک در بازار موجود است و چاپ چه آثاری متوقف شده است.

اهمیت و ضرورت پژوهش

تا آنجا که نویسنده این اثر جست‌وجو کرده است نه در ایران نه در خارج از آن اثری که تجدید چاپ و ضرورت آن را در حوزه ادبیات کودکان بررسی

کرده باشد یافت نشد. همچنین، تاکنون درباره بررسی موجودی آثار برگزیده شورای کتاب کودک در بازار نشر پژوهشی انجام نشده است. بنابراین، با توجه به اهمیت موضوع تجدید چاپ و نیز توجه به آثار فاخر ادبی در حوزه کودک و نوجوان این پژوهش می‌تواند ناشران، کتاب‌فروشان، و کتابداران را متوجه اهمیت آثار ارزشی و کیفی حوزه کودک کند و بر لزوم دسترسی به این آثار تأکید نماید.

هدف پژوهش

هدف از پژوهش حاضر بررسی کتاب‌های داستانی تألیف، ترجمه، و شعر برگزیده شورای کتاب کودک از سال 1342 تا 1392 از نظر وجود یا فقدان این آثار در بازار نشر است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع وصفی است. برای انجام دادن این پژوهش، از طریق وبسایت خانه کتاب³ و کتابخانه ملی ایران⁴ و نیز با مراجعه حضوری و مشاهده تک تک کتاب‌های مورد بررسی (124 کتاب داستانی تألیف، 140 کتاب داستانی ترجمه، و 34 کتاب شعر) وجود یا فقدان آثار مورد نظر از طریق این دو مرکز بررسی شد. در صورت وجود آثار مذکور در سامانه، اولین و آخرین سال انتشار و نیز نوبت چاپ آثار استخراج شد. در برخی موارد، به دلیل تغییر ناشر این آثار طی سال‌های مورد بررسی، از طریق تماس تلفنی با ناشر، آخرین سال نشر آثار به دست آمد. سپس، کلیه منابع مورد بررسی به هفت دسته تقسیم شد: 1. کتاب‌هایی که طی فرایند جست‌وجو در سامانه خانه کتاب یا کتابخانه ملی یافت نشد؛ 2. کتاب‌هایی که در سامانه موجود بودند، ولی اطلاعات کتاب‌شناختی آن‌ها کامل نیست و سال نشر آن‌ها مشخص نیست؛ 3. کتاب‌های مربوط به دهه 1350؛ 4. کتاب‌های مربوط به

دهه 1360؛ 5. کتاب‌های مربوط به دهه 1370؛ 6. کتاب‌های مربوط به دهه 1380؛ 7. کتاب‌هایی که آخرین سال تجدید چاپ یا انتشار آن‌ها دهه 1390 است. به دلیل کثرت عناوین منتشرشده طی این دوره پنجاه‌ساله، فقط به دهه انتشار آثار مورد بررسی اشاره شده و از ذکر تاریخ دقیق انتشار آثار خودداری شده است. برای حصول اطلاع از کتاب‌های تجدید چاپی از دو سامانه مذکور استفاده شد، ولی تا آنجا که نویسنده جست‌وجو کرده است هیچ منبع موثقی برای آگاهی از موجودی بازار نشر وجود ندارد، زیرا ممکن است اثری بارها تجدید چاپ شده باشد، ولی هم‌اکنون در بازار موجود نباشد. بنابراین، به دلیل فقدان ابزار مناسب جهت اطلاع از موجودی بازار نشر، بنا بر این گذاشته شد که غالباً آثاری که آخرین سال نشر آن‌ها دهه 1380 و 1390 است در بازار موجود است. سپس، برای اطمینان از فرض خود، به صورت تصادفی با شماری از ناشران تماس گرفته شد و از آنان درباره موجودی آثار سؤال شد. بدین ترتیب، وجود یا فقدان آثار فاخر معرفی‌شده از سوی شورای کتاب کودک در بازار نشر بررسی شد.

یافته‌ها

نتایج حاصل از جست‌وجوی 124 کتاب داستانی تألیف، ترجمه، و شعر در سامانه خانه کتاب و کتابخانه ملی ایران نشان داد که پنج عنوان از این آثار در سامانه موجود نیست و هیچ‌گونه اطلاعی از آن‌ها در بازار نشر در دسترس نیست. چهار عنوان فاقد اطلاعات کتاب‌شناختی کامل است و سال نشر آن‌ها در سامانه مشخص نیست؛ به نظر می‌رسد به دلیل آنکه زمان زیادی از آخرین سال انتشار آن‌ها می‌گذرد اطلاعات کتاب‌شناختی این آثار ناقص است. ده عنوان از آثار فقط در دهه 1350 منتشر شده و پس از آن هرگز تجدید چاپ نشده است. هشت عنوان از کتاب‌های داستانی دهه 1360، یازده عنوان دهه 1370، 36 عنوان دهه 1380 و پنجاه عنوان نیز دهه 1390 بوده است.

جدول 1 یافته‌های بالا را نشان می‌دهد:

جدول 1. وضعیت آثار داستان تألیفی بر اساس آخرین سال انتشار

دهه 1390	دهه 1380	دهه 1370	دهه 1360	دهه 1350	بدون سال نشر	در جست‌وجو یافت نشد
50	36	11	8	10	4	5

در ادامه، به منظور تعیین سنوات انتشار آثار مورد بررسی، تک‌تک آثاری که در سامانه جست‌وجو یافت شده و سال نشر آن‌ها مشخص بود از نظر نوبت چاپ بررسی شد؛ از این میان، 44 عنوان از این آثار فقط یک بار چاپ شده‌اند و پس از آن هرگز تجدید چاپ نشده‌اند. همان‌طور که جدول 2 نشان می‌دهد، بیشترین کتاب‌های داستانی تألیفی چاپ‌اولی مربوط به دهه 1380 و کمترین آن‌ها مربوط به دهه 1390 است.

جدول 2. وضعیت آثار داستانی تألیفی چاپ‌اولی

دهه 1390	دهه 1380	دهه 1370	دهه 1360	دهه 1350
5	19	5	6	9

با فرض احتمال وجود کتاب‌های دهه 1380 و 1390 در بازار نشر، 86 عنوان از 124 کتاب داستانی تألیفی مورد بررسی در بازار نشر موجود است. پس از بررسی 140 کتاب داستانی ترجمه‌شده، مشخص شد که از این تعداد پنج کتاب در سامانه خانه کتاب و کتابخانه ملی ایران موجود نیست. اثر فاقد اطلاعات کتاب‌شناختی کامل است و سال نشر آن‌ها مشخص نیست. آخرین سال انتشار یک اثر مربوط به دهه 1350 است، چهار اثر مربوط به دهه 1360، سیزده اثر مربوط به دهه 1370، 57 اثر مربوط به دهه 1380، و 58 اثر مربوط به دهه 1390 است.

از میان این آثار، چهار اثر طی سال‌های مورد بررسی تغییر کرده که یادداشت توضیحی در این خصوص ذیل عناوین آن‌ها در سامانه جست‌وجو

ذکر شده است.

جدول 3. وضعیت آثار داستانی ترجمه شده بر اساس آخرین سال

انتشار

دهه	دهه	دهه	دهه	دهه	بدون سال نشر	در جست و جو یافت نشد
دهه 1390	دهه 1380	دهه 1370	دهه 1360	دهه 1350		
58	57	13	4	1	2	5

بر اساس فرض احتمال وجود کتاب‌های مربوط به دهه 1380 و 1390 در بازار نشر، می‌توان گفت 115 کتاب داستانی ترجمه شده مربوط به این دو دهه موجود است.

جدول 4. وضعیت آثار داستانی ترجمه شده چاپ اولی

دهه 1390	دهه 1380	دهه 1370	دهه 1360	دهه 1350
11	25	8	4	1

از میان 133 کتاب داستانی ترجمه شده، 49 عنوان فقط در یک نوبت چاپ شده است. همان‌طور که جدول 4 نشان می‌دهد، کمترین میزان کتاب‌های چاپ اولی مربوط به دهه 1350 است و بیشترین تعداد کتاب‌هایی که فقط در یک نوبت منتشر شده‌اند مربوط به دهه 1380 است.

بررسی کتاب‌های شعر نشان می‌دهد دو اثر در سامانه خانه کتاب و کتابخانه ملی ایران یافت نشد. یک اثر فاقد مشخصات کامل کتاب‌شناختی است و سال نشر آن نامعلوم است. آخرین سال انتشار هیچ کتاب شعر دهه 1350 نیست، آخرین سال نشر چهار اثر دهه 1360، هشت اثر دهه 1370، ده اثر دهه 1380 و نه اثر دهه 1390 است.

عنوان یک کتاب شعر طی سال‌های انتشار آن تغییر کرده که ذیل عنوان جدید به عنوان قبلی اثر ارجاع داده شده است.

جدول 5. وضعیت آثار شعر بر اساس آخرین سال انتشار

دهه 1390	دهه 1380	دهه 1370	دهه 1360	دهه 1350	بدون سال نشر	در جست و جو یافت نشد
9	10	8	4	0	1	2

از میان 34 کتاب شعر مورد بررسی، نوزده اثر مربوط به دهه 1380 و 1390 در بازار نشر موجود است.

جدول 6. وضعیت آثار شعر چاپ اولی

دهه 1390	دهه 1380	دهه 1370	دهه 1360	دهه 1350
3	7	2	3	0

همان‌طور که جدول 6 نیز نشان می‌دهد، در دهه 1350، هیچ کتاب شعر فاخری منتشر نشده است. بیشترین کتاب‌های چاپ اولی در دهه 1380 شده و کمترین آن‌ها در دهه 1370 منتشر شده است.

از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان به گروه سنی آثار اشاره کرد. شورای کتاب کودک، در ذیل معرفی آثار برجسته حوزه کودک و نوجوانان، رده سنی هر اثر را نیز مشخص کرده است. نگاهی اجمالی به آثار منتشر شده در سال‌های مورد بررسی نشان داد که بیشترین کتاب‌های داستانی تألیف، ترجمه، و شعر معرفی شده مربوط به گروه سنی «د» است.

نتیجه‌گیری

با توجه به جدول‌های مربوط به آخرین سال نشر کتاب‌های داستانی تألیف، ترجمه، و شعر، به نظر می‌رسد کتاب‌هایی که آخرین سال انتشار آن‌ها دهه 1350 و 1360 بوده به‌سختی در بازار نشر یافت می‌شود و جزو کتاب‌های نادر و کمیاب‌اند. نکته‌ای که در اینجا مطرح می‌شود این است که چرا این آثار پس از آخرین سال انتشار تجدید چاپ نشده‌اند؟ آیا مخاطب نداشته‌اند؟ آیا شورای کتاب کودک یا کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان این آثار برجسته را به جامعه کتاب‌خوان، که نوک پیکان توجهش مستقیماً به سمت

کودکان است، معرفی کرده است؟ چه تعدادی از کتابداران، کتاب‌فروشان، و متولیان کتاب و کتاب‌خوانی از فهرست منتشرشده شورای کتاب کودک مطلع‌اند تا به تهیه این آثار اقدام کنند؟ ملاک انتخاب ناشران برای تجدید چاپ آثار طی این دوره پنجاه‌ساله چه بوده؟ آثاری که تجدید چاپ شده‌اند چه ویژگی شاخصی داشته‌اند که انتشار آن‌ها طی این سال‌ها ادامه داشته است؟ و نکته آخر اینکه آیا نشر الکترونیک و تهیه لوح فشرده کتاب یا دانلود از سایت‌ها در عدم تجدید چاپ این آثار مؤثر است؟

تا آنجا که نگارنده در جریان پژوهش و از طریق مصاحبه و گفت‌وگو با کتابداران و ناشران مطلع شده، بسیاری از متولیان کتاب و کتاب‌خوانی از فهرست آثار منتخب شورای کتاب کودک بی‌خبرند و اطلاع از این فهرست از طریق مراجعه به کتابخانه تحقیقاتی شورای کتاب کودک و راهنمایی از طریق کارکنان و تلاشگران این حوزه امکان‌پذیر بوده. بنابراین، در این خصوص، به جامعه کتابداران و کتاب‌خوانان اطلاع‌رسانی دقیقی انجام نشده است. همچنین، به طور دقیق مشخص نیست که ملاک انتخاب ناشران برای تجدید چاپ آثار چیست؛ پاسخ به سؤالاتی از این دست می‌تواند در قالب پژوهشی جداگانه بررسی شود.

ورود فناوری اطلاعات به دنیای حاضر، که به شکل‌گیری اشکال نوین خواندن منجر می‌شود، نباید باعث غفلت از آثار کهن و ماندگاری شود که سالیان سال با تأثیر بر نسل‌ها موجب غنای ادبیات کهن و ملی ایرانیان بوده‌اند. آثار فاخر ادبی، که مانند هویت ملی و قومی یک سرزمین‌اند، فقط از راه بازچاپ و تداوم انتشار طی سالیان متوالی می‌توانند تأثیر پایدار خود را در بستر زمان به جای گذارند. توقف انتشار این آثار می‌تواند به ایجاد شکاف فرهنگی در بین نسل‌ها منجر شود، زیرا فرهنگ بر بنیان‌های ادبی نیز استوار است. اهمیت خواندن برای کودکان یک حقیقت جهانی است. خواندن به

رشد فکری، عاطفی، و اجتماعی کودک کمک می‌کند. از این طریق کودکان درباره خود و جهان اطرافشان یاد می‌گیرند (استنارد^۵، 2008: 8). به دلیل اینکه دوران کودکی مرحله‌ای حیاتی در رشد یک فرد است، کیفیت کتاب‌های در دسترس کودکان در این مرحله نگرانی‌ای جدی است، زیرا کودکان به آنچه می‌خوانند پاسخ می‌دهند (انگوگی^۶، 2007: 62). تجدید چاپ انتشار مجدد آثاری است که قبلاً منتشر شده است (وبسایت ویکی‌پدیا^۷، 2015). تجدید چاپ رویکردی است که مسئله دسترسی به این آثار فاخر را ممکن می‌کند. اگر بخواهیم کودکان به خواندن روی بیاورند، باید در نخستین گام ادبیات را برای آن‌ها دسترس‌پذیر کنیم. اگر قرار باشد آنان به علایق خود پی ببرند، درباره میراث خویش اطلاعاتی به دست آورند، برای ادبیات خوب ارزشی قائل شوند و خود و دیگران را از راه ادبیات بشناسند، باید برای آن‌ها فرصت‌هایی فراهم کنیم که کتاب‌های فراوانی بخوانند و به آن‌ها گوش بسپارند. همان‌گونه که پیشنهاد شد، در یک برنامه مطالعاتی باید طیف گسترده‌ای از آثار ادبی را با کیفیت بالا، از قدیمی گرفته تا نو، فراهم آورد. راجر پول (1986)، در پژوهشی در مدرسه‌های انگلیس، چنین گزارش کرده است: «یافته‌های تحقیقی نمایانگر آن است که آموزگاران چندان از آثار ادبی برجسته در کلاس‌هایشان استفاده نمی‌کنند». (نورتون و نورتون، 1382: 121-122)

در جمع‌بندی کلی، می‌توان گفت شرط معرفی شاهکارهای ادبی به نسل امروز حضور آن‌ها در بازار نشر است. چگونه می‌توان کودکان را به خواندن چیزی تشویق کرد که قابل دسترس نیست؟ چگونه می‌توان ذهن کودک را از انتشارات رنگارنگ و شبه‌ادبیات به سمت آثار ارزشی‌ای سوق داد که رو به فراموشی می‌روند؟ بنابراین، با توجه به آنچه گفته شد، ضرورت تجدید چاپ و انتشار مجدد آثار فاخر و ماندگار ادبیات کودک امری ضروری در

ادبیات کودکان و نوجوانان است.

پیشنهادها

1. برای مشخص شدن ویژگی‌های شاخص آثاری که شورای کتاب کودک آن‌ها را به عنوان آثار فاخر و برگزیده معرفی کرده است پیشنهاد می‌شود در پژوهشی محتوای این آثار تحلیل شود تا روشن شود کدام ویژگی ضامن تداوم انتشار آن‌ها بوده است.

2. پیشنهاد می‌شود طی پژوهشی علل فقدان آثار معرفی‌شده توسط شورای کتاب کودک در بازار نشر بررسی شود.

3. از آنجا که بسیاری از ناشران اطلاعات کتاب‌های خود را به‌روز نکرده بودند، اطلاع از موجودی بازار به‌راحتی نشر مقدور نبود. بنابراین، یکی از پیشنهادها مؤکد این پژوهش لزوم داشتن منبعی موثق برای آگاهی در این زمینه است. بدیهی است نظارت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی یا سایر سازمان‌های ذی‌ربط در الزام ناشران به ثبت اطلاعات آثار منتشرشده خود می‌تواند مؤثر باشد.

منابع

- حجازی، بنفشه (1381). *ادبیات کودکان و نوجوانان: جنبه‌ها و ویژگی‌ها*، تهران: روشنگران و مطالعات زنان.
- قزل‌ایاغ، ثریا (1388). *ادبیات کودکان و نوجوانان و ترویج خواندن (مواد و خدمات کتابخانه برای کودکان و نوجوانان)*، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.
- نورتون، دونا و نورتون، ساندار (1382). *شناخت ادبیات کودکان: گونه‌ها و کاربردها از روزن چشم کودک*،

ترجمة مذ صوره را عى و دي گران، تهران: قلمرو.

يغمايى، جواد و خندان، محمد (1383). *كودك و مطالعه*، تهران: كتابدار.

Atiyya, Zeinab Hussein Taha Khwira (2010). *Strategies and Motivations in Translated Children's Literature: Defoe's Robinson Crusoe as a Case Study*, Retrieved 28 September 2015 from <http://scholar.najah.edu/sites/default/files/all-thesis/815.pdf>.

Ngugi, Pamela, Y. (2007). Children's Literature Research In Kenyan Universities: Where Are We Now? *International Journal of Arts and Commerce*. 1(2): 60-77.

Stannard, Tara (2008). "The Guardians of Children's Literature? A study into the attitudes of public library staff and parents regarding issues of censorship of children's books." *A study submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Librarianship*, Retrieved 30 August 2015 from http://dagda.shef.ac.uk/dispub/dissertations/2007-08/External/Stannard_Tara_MALib.pdf.

Vázquez Amer, Magdalena (2011). *Children's Literature in the Information. Age New contents, communication strategies and adult attitudes in J.K. Rowling's Harry Potter and Philip Pullman's His Dark Materials*, Retrieved 10 September 2015 from http://ibdigital.uib.cat/greenstone/collect/memoriesUIB/index/assoc/Vazquez_dir/Vazquez_Amer_Magdalena.pdf.

<https://en.wikipedia.org/wiki/Reprint>

www.Ketab.ir

www.Nlai.ir

-
1. Atiyya
  2. Vázquez Amer
  3. www.Ketab.ir
  4. www.Nlai.ir
  5. Stannard
  6. Ngugi
  7. www.Wikipedia.org